

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2015

Fotografie na titulním listu (archiv MZK)

Knihovny oceněné na Slavnostním setkání knihoven obcí 15.12.2015 v Moravské zemské knihovně v Brně

Obecní knihovna Březina, okres Brno-venkov

Obecní knihovna Ctidružice, okres Znojmo

Obecní knihovna Vrbice, okres Břeclav

Putování čtoucíh rodín v září 2015, Obecní knihovna Kuničky, okres Blansko

Místní knihovna Moravské Málkovice, okres Vyškov

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, pobočka Žebětín

Obecní knihovna Šardice, okres Hodonín

Robertova vila (Autor: RomanM82 – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0,

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=26461279>)

Městská knihovna Sokolnice (<https://goo.gl/photos/Q96B89V6WUBXP1Cw5>)

Mapa Jihomoravského kraje: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/okresy>

Obsah

Úvod	3
1 Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020	4
2 Nový systém střediskových knihoven.....	6
3 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji.....	9
4 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí	10
4.1 Jedenáct let poskytování dotace na regionální funkce z prostředků Jihomoravského kraje....	11
5 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	12
6 Rekonstrukce a stěhování knihoven.....	13
7 Kulturně výchovná činnost	21
8 Naplňování cílů regionálních funkcí stanovených Koncepcí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020	23
8.1 Podpora rozvoje automatizace	23
8.1.1 Regionální automatizovaný knihovní systém Clavius REKS	23
8.2 Webové stránky knihoven.....	24
8.3 Významné události v knihovnách v roce 2015	27
8.3.1 Ocenění knihoven Jihomoravského kraje na celostátní úrovni	27
8.3.2 Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje.....	27
8.3.3 Oceňování knihoven v regionech.....	31
8.4 Vesnice roku 2015	31
8.5 Ediční činnost.....	33
8.5.1 Vydávání časopisu Duha	33
8.6 Vzdělávání knihovníků	35
8.6.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně	35
9 Hodnocení ekonomických ukazatelů.....	39
10 Závěr	40
11 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí v roce 2015.....	40

Úvod

„Veřejná knihovna je stále cílem mnoha uživatelů a slouží mnoha účelům – tichým osobním chvílím na čtení, studiu nebo domácím úkolům; mimoškolním aktivitám s dozorem, než se rodiče vrátí domů z práce; veřejným akcím a představením; laboratořím pro inovace, makerspacům a hackerspacům a také prostorám pro coworking a spolupráci.“¹

Při hodnocení fungování systému regionálních funkcí za uplynulý rok si připomínáme již více jak deset let, během kterých jejich prostřednictvím podporoval Jihomoravský kraj rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb na svém území. Jedním z nezbytných předpokladů pro zajištění vysoké úrovně těchto služeb odpovídající nárokům současných uživatelů je důraz na celoživotní vzdělávání knihovníků, které v krajském měřítku garantuje Moravská zemská knihovna v Brně.

Hlavním cílem regionálních funkcí je zajištění dostupnosti a rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky a vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování těchto služeb obyvatelům měst a malých obcí.

Mezi tzv. podpůrné činnosti, kterými jsou regionální funkce naplňovány a které představují významnou pomoc také pro zřizovatele knihoven, patří především

- poskytování odborných konzultací, poradenská činnost, metodické návštěvy
- zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru, konání porad a seminářů
- metodická i praktická pomoc při zpracování statistických výkazů
- tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce
- pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů
- nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny
- pomoc při zajištění servisních služeb automatizovaných knihovnických systémů využívaných pro výkon regionálních funkcí

Součástí metodických služeb poskytovaných Moravskou zemskou knihovnou je vydávání odborného knihovnického časopisu Duha.

Při naplňování cílů regionálních funkcí vycházela Moravská zemská knihovna a jí pověřené knihovny z **Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí**.², který vydala Národní knihovna ČR v upravené podobě pro zřizovatele knihoven pod názvem Služby knihoven knihovnám – Krajské programy regionálních funkcí na podporu knihoven.³

Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji sumarizuje výsledky, kterých bylo v roce 2015 dosaženo. Pozornost je věnována jednotlivým regionálním činnostem, významným událostem v knihovnách a plnění standardů regionálních funkcí.

S pomocí dotační podpory Jihomoravského kraje mohou veřejné knihovny využívat osvědčený systém regionálních funkcí a nabízet svým uživatelům služby odpovídající jejich zvyšujícím se informačním potřebám. Poděkování patří především poskytovateli dotace Jihomoravskému kraji,

¹ Dialog o veřejných knihovnách Aspen Institute, Rising to the Challenge: Re-Envisioning Public Libraries, Washington, D.C.: Aspen Institute, říjen 2014.

² Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Dostupné z: www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/knihovny/VerzeMKdefinit.doc

³ http://ipk.nkp.cz/docs/RF/sluzby_knihoven_knihovnam.pdf

ale velkým dílem také ředitelům a metodikům pověřených knihoven. Bez jejich spolupráce, podpory a úsilí zejména při komunikaci s místní samosprávou by nebylo možné úspěšně naplňovat vytyčené cíle a dosáhnout předložených výsledků.

Význam a důležitost, jaké přikládají obyvatelé Jihomoravského kraje veřejným knihovnám, dokládá výsledek dotazníkového šetření v rámci projektu „**Váš kraj, Váš rozpočet**“.⁴

V roce 2015 se občané Jihomoravského kraje mohli již čtvrtým rokem zapojit do příprav krajského rozpočtu na rok 2016 v rámci projektu „Váš kraj, Váš rozpočet“. Na webových stránkách kraje bylo možné během měsíce října v internetovém dotazníku vyjádřit podporu prioritám, které by měl kraj v roce 2016 realizovat. Na závěr dotazníku bylo občanům umožněno vznést podněty k návrhu rozpočtu. Podněty vzneslo celkem 512 občanů, přičemž některé z nich se týkaly více oblastí. Celkem 90 podnětů bylo vzneseno v oblasti Kultura a památková péče, z toho 80 se jich týkalo podpory knihoven – obnovy jejich vybavení a tvorby knihovnických fondů.

1 Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020

Moravská zemská knihovna v Brně zpracovala ve spolupráci s pověřenými knihovnami Jihomoravského kraje novou koncepci rozvoje regionálních funkcí, která navazuje na koncepci předcházející, kterou rozvíjí zejména komplexnějším pohledem na oblast regionálních služeb.

Koncepci vzala na vědomí dne 29. 9. 2015 na svém 29. zasedání Komise kultury a památkové péče Rady Jihomoravského kraje. Měla by sloužit jako nástroj plánování činnosti pověřených knihoven a současně jako prostředek koordinace a vzájemné spolupráce. Základním dokumentem, ze kterého vychází, je Koncepce rozvoje knihoven České republiky na léta 2011-2015, která vytyčila cíl dosáhnout s pomocí regionálních funkcí standardizované úrovně veřejných knihovnických a informačních služeb bez ohledu na velikost obce a lokalitu, v níž knihovna působí.

Hlavní cíl koncepce

Rozvíjet a zkvalitňovat systém regionálních služeb poskytovaných krajskou knihovnou a pověřenými knihovnami s cílem dosáhnout standardizované úrovně veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech knihovnách kraje. Podporovat informační, vzdělávací a komunitní funkci knihoven a rozvíjet kulturně výchovnou činnost bez ohledu na velikost obce a lokalitu, v níž knihovna působí. Ve spolupráci s Jihomoravským krajem usilovat o zlepšení podmínek pro jejich činnost a podporovat nezastupitelnou roli knihoven při společenském, kulturním a duchovním rozvoji společnosti.

Významnou úlohu při naplňování cílů vytyčených novou koncepcí mají jednotlivé pověřené knihovny. Bez jejich podpory a spolupráce se neobejde účinné a efektivní zajištění regionálních činností, jejichž smyslem není pouze budování výměnných fondů a podpora automatizace. Služby knihoven knihovnám, jak jsou regionální funkce nazývány, usilují o to, aby se všechny veřejné knihovny staly skutečnými „dobrymi knihovnami“ podle standardu veřejných knihovnických a informačních služeb, knihovny, které plní funkci informačních, vzdělávacích a komunitních center.

Zásadním dokumentem pro poskytování regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v roce 2015 byla *Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2015*, která na základě **Metodického pokynu Ministerstva**

⁴ <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=281206&TypeID=2>

kultury ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky (2005, aktualizace 2014) vymezila obsah regionálních funkcí poskytovaných Moravskou zemskou knihovnou a jí pověřenými knihovnami:

1. poradenské, vzdělávací a koordinační služby
2. statistika knihovnických činností
3. vzdělávání knihovníků, pořádání seminářů
4. tvorba, distribuce a cirkulace výměnných fondů
5. pomoc při revizích a aktualizacích knihovních fondů
6. nákup, zpracování a distribuce knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele obsluhované knihovny
7. servis automatizovaného knihovního systému,
8. další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb

Mezi tento výčet přidala nová koncepce

- **pravidelnou medializaci nejlepších knihoven a knihovníků, oceňování knihoven a obcí,**
- **podporu kulturně-výchovné činnosti.**

Nově se tak pozornost krajské a okresní metodiky zaměří na **metodickou pomoc při přípravě a realizaci komunitních aktivit knihoven včetně propagace příkladů dobré praxe.**

V každé obsluhované knihovně se uskuteční zpravidla 2 krát ročně metodická návštěva. Jejich frekvence bude vycházet z aktuální situace a potřeb každé knihovny. Zápisy z metodických návštěv zpracované dle krajského schváleného vzoru budou zasílány zřizovateli knihovny, navštívené knihovně a Moravské zemské knihovně v Brně.

Koncepce klade důraz také na statistiku knihovnických činností, která umožňuje využití dat pro vyhodnocování standardu VKIS a získání zpětné vazby pro zlepšení poskytovaných služeb. Jedním z dílčích cílů je větší zapojení knihoven do celostátního projektu benchmarking, nabídka školení a metodická pomoc knihovnám při vyhodnocování statistických dat.

Cílem vzdělávání bude rozšířit úlohu knihovníků v elektronickém prostředí i v oblasti vzdělávání občanů. Zvýšenou pozornost bude Moravská zemská knihovna věnovat novým metodám práce s uživateli a rozšiřování služeb v souladu s trendy a potřebami daného regionu. Důraz bude kladen na podporu zavádění moderních technologií do knihoven.

V oblasti tvorby výměnných knihovních fondů bude cílem zajistit finanční prostředky v rámci rozpočtu pověřených knihoven v minimální výši 25 % objemu dotace. **Nákup, distribuce a cirkulace výměnných fondů patří mezi nejvíce využívanou službu, která nejlépe dokládá efektivní vynaložení prostředků dotace na regionální funkce.**

Ve shodě s požadavkem pravidelné obnovy knihovního fondu klade koncepce důraz na pravidelnou aktualizaci kmenového fondu knihoven a propagaci služby nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce nabízející výhodu množstevních slev při nákupu a odborného knihovnického zpracování fondů.

V horizontu let 2015-2020 vytyčila koncepce tyto zásadní cíle:

- připravit koncepci VKIS JMK 2016-2020
- pravidelné konání seminářů knihoven paměťových institucí
- automatizace knihoven v obcích nad 1000 obyvatel

- účast zástupců knihoven na setkáních starostů a místostarostů.
- pravidelné vydávání časopisu Duha v tištěné i elektronické podobě
- MZK jako autorizovaná osoba (MK ČR) pro vzdělávání v rámci Národní soustavy klasifikací
- profesionální knihovny jako komunitní, vzdělávací a informační centra
- v neprofesionálních knihovnách v obcích nad 500 obyvatel se uskuteční minimálně jedna komunitní aktivita ročně
- pravidelná medializace činnosti knihoven, spolupráce s regionálními médii.

Všechny knihovny JMK budou mít webové stránky s pravidelně aktualizovanými údaji. Všechny neprofesionální knihovny JMK v obcích nad 500 obyvatel budou mít OPAC.

Hlavním cílem programového období 2015 – 2020 bude s podporou dotace Jihomoravského kraje rozvoj a zkvalitňování regionálních služeb a ve spolupráci se zřizovateli knihoven poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb odpovídajících rostoucím informačním a vzdělávacím potřebám uživatelů 21. století.

Tištěnou podobu koncepce vydala s podporou krajské dotace Moravská zemská knihovna v nákladu 200 kusů, on-line je dostupná na stránkách Moravské zemské knihovny v sekci Pro knihovny:

http://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/koncepce_rf_jmk_2015.pdf

Publikaci doplnil úvodním slovem hejtman Jihomoravského kraje JUDr. Michal Hašek. Součástí obálky i textu jsou barevné fotografie interiérů knihoven, grafy a tabulky ilustrující vývoj a pozitivní proměny regionálních funkcí.

2 Nový systém střediskových knihoven

Střediskový systém, který funguje z důvodu lepší obslužnosti knihoven v okrese Brno-venkov, byl od konce roku 2014 budován také v okrese Blansko. Středisko v Městské knihovně v Boskovicích doplnily dvě střediskové knihovny: v Ráječku a ve Křtinách. Jejich vybudování se podařilo za pomoci vstřícné spolupráci a podpory zastupitelů jednotlivých obcí, které bezúplatně poskytly pro tuto činnost svoje prostory.

Budování středisek bylo završeno slavnostním otevřením střediska ve Křtinách dne 28. ledna 2015.

V současné době vykonává funkci střediskových knihoven v Jihomoravském kraji celkem sedm knihoven.

V okrese Brno-venkov:

Městská knihovna Ivančice
Městská knihovna Modřice
Městská knihovna Rosice
Městská knihovna Tišnov

V okrese Blansko:

Městská knihovna Boskovice
Knihovna městyse Křtiny
Obecní knihovna Ráječko

Slavnostní otevření střediskové knihovny v Knihovně městyse Křtiny 28. 1. 2015 za účasti ředitele MZK prof. Tomáše Kubička

Význam regionálních funkcí pro knihovny malých obcí

Také v uplynulém roce byla zvýšená pozornost věnována zejména **malým neprofesionálním knihovnám**, které tvoří nejpočetněji zastoupenou skupinu mezi veřejnými knihovnami. Jako mnohdy jediná kulturní zařízení v obci plní nezastupitelnou úlohu při rozvoji čtenářství, podpoře kultury a osvěty. Ačkoli mnozí obyvatelé menších obcí využívají v souvislosti s dojížděním za prací či studiem služeb větších knihoven spádových oblastí, jsou zejména senioři a děti těmi, pro které jsou obecní knihovny mnohdy jedinou příležitostí ke kulturnímu obohacení.

Význam regionálních funkcí pro knihovny malých obcí

Region/okres	Počet knihoven v obcích do 200 obyvatel	% z počtu všech neprofesionálních knihoven	Počet knihoven v obcích do 500 obyvatel	% z počtu všech neprofesionálních knihoven
Boskovice	11	24,4	34	75,5
Znojmo	40	28,7	96	69
Blansko	13	26	31	62
Vyškov	3	4,3	29	42
Brno-venkov	7	5,5	42	33
Hodonín	5	7,9	19	30,1
Břeclav	0	0	10	17,8
CELKEM	79	14,3	361	65,7

Nezastupitelnou úlohu pro informování o činnosti těchto malých knihoven a zejména pro jejich propagaci mají **webové stránky**. Patří mezi jedno z deseti kritérií, jejichž naplnění je cílem Standardu pro dobrou knihovnu⁵. Pozornost je věnována zejména jejich obsahu i potřebě průběžné aktualizace. Knihovny v Jihomoravském kraji využívají s oblibou šablony webových stránek. Největší využití má šablona Knihovny města Hradce Králové, modernější šablony s prvky webu 2.0 nabízí Moravská zemská knihovna šablonou Webovky.

Celkem mělo webové stránky (vlastní i s pomocí šablony) 85,6 % veřejných knihoven (v roce 2014 – 84,9 %).

Význam dotace regionálních funkcí zejména pro malé knihovny také dokládá, že **více jak 20 % provozovatelů veřejných knihoven v Jihomoravském kraji nevynakládá žádné finanční prostředky na nákup knihovních fondů**. Za těchto okolností je nabídka výměnných fondů právě pro tuto skupinu veřejných knihoven existenční záležitostí.

Nákup knihovního fondu z prostředků obcí⁶

Region	0 Kč na nákup knihovního fondu - počet obcí	Počet obecních knihoven v JMK	% knihoven bez nákupu knihovního fondu
Blansko	17	50	34
Boskovice	7	45	15,9
Brno-venkov	22	124	17,7
Břeclav	1	56	1,7
Hodonín	6	63	9,5
Vyškov	7	69	10,1
Znojmo	51	140	36,6
Celkem JMK/ %	111	547	20,29

Význam regionálních služeb poskytovaných malým obecním knihovnám potvrzují úspěšné výsledky, které jsou pravidelně oceňovány na slavnostním setkání knihoven obcí v Moravské zemské knihovně za účasti zástupců Jihomoravského kraje.

Stabilizace výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

Od 1. ledna 2014 bylo převedeno regionální oddělení Městské knihovny Blansko a Městské knihovny Boskovice pod Moravskou zemskou knihovnu v Brně, která se stala pověřenou knihovnou pro okres Blansko. Obě knihovny byly zařazeny mezi ostatní profesionální knihovny v okrese. Byly vypovězeny Dohody o poskytování služeb mezi jednotlivými obsluhovanými knihovnami a bývalými pověřenými knihovnami a uzavřeny navazující smlouvy s MZK. V celém okrese Blansko se jednalo o 135 knihoven, z toho 12 knihoven profesionálních. Personálně byla činnost zabezpečena třemi plnými úvazky.

⁵ Standard pro dobrou knihovnu. Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Národní knihovna České republiky, 2012, s. 9.

⁶ Údaje k 31.12.2014.

3 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

V roce 2015 vykonávalo regionální funkce v sedmi okresech Jihomoravského kraje spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně **6 pověřených knihoven**, které spolu s Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou představují systém fungující na smluvním základě.

K 31. 12. 2015 byly regionální služby poskytovány celkem **686 smluvním knihovnám**.

Počet obsluhovaných knihoven v JMK

2012	684
2013	685
2014	687
2015	686

Právo využívat regionální služby mají

„...knihovny, se kterými má pověřená knihovna uzavřenou smlouvu o poskytování služeb v rámci výkonu regionálních funkcí, nebo knihovny uvedené na seznamu, který tvoří nedílnou součást smlouvy mezi krajskou knihovnou a pověřenou knihovnou.“

(Z definice obsluhované knihovny ze Statistického výkazu výkonu regionálních funkcí 2015.)

Výkon regionálních činností byl vymezen následujícími smlouvami:

1) Jihomoravský kraj a Moravská zemská knihovna v Brně uzavřely **Smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2015**.

2) Jihomoravský kraj, Moravská zemská knihovna v Brně a jednotlivé pověřené knihovny uzavřely **Dohodu o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**.

3) Mezi Moravskou zemskou knihovnou a pověřenými knihovnami byla uzavřena **Smlouva o použití přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí**. Součástí každé smlouvy je příloha s výčtem regionálních funkcí a seznam knihoven, kterým jsou regionální funkce poskytovány.

4) Požadovaná výše dotace včetně komentáře spolu s popisem cíle podpory, na který je dotace žádána, byla uvedena v **Žádosti o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v Brně prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK**, kterou předložily jednotlivé pověřené knihovny JMK Moravské zemské knihovně v Brně.

Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2015 byla schválena usnesením Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 1571/14/Z15 dne 18. 12. 2014. O poskytnutí dotace rozhodlo Zastupitelstvo Jihomoravského kraje v souladu s § 36 odst. 1 písm. c) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, na svém 15. zasedání dne 18. 12. 2014 usnesením č. 1495/14/Z15.

4 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí

Finanční zajištění regionálních funkcí v Jihomoravském kraji vychází z knihovního zákona č. 257/2001 Sb., § 11, odst. 3: „...*Plnění regionálních funkcí a jeho koordinaci zajišťuje kraj z peněžních prostředků svého rozpočtu.*“⁷

Koordinaci a kontrolu všech činností vykonává z pozice krajské knihovny Moravská zemská knihovna v Brně. Jednotlivé smlouvy byly připraveny ve spolupráci s odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

K podpisu **Smlouvy o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2015** – uzavřené mezi Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou v Brně – došlo 19. 1. 2015, tedy o více jak 14 dní dříve než v roce 2014. Následně poté (16. 2. 2015) obdržely pověřené knihovny první splátku dotace přes Moravskou zemskou knihovnu. Překlenovací období od začátku roku bylo finančně pokryto zásluhou vstřícnosti a pochopení zřizovatelů pověřených knihoven, což umožnilo zajistit základní provoz regionálních oddělení a zamezit případnému snižování pracovních úvazků, které by ve svém důsledku mohlo vést k narušení plynulosti a kontinuity regionálních činností.

Pozitivní změnou v roce 2015 bylo navýšení dotace na částku 13,450.000,- Kč, V roce 2014 došlo ke krácení finančních prostředků o 250 tisíc korun. O tuto částku byla dotace v roce 2015 opětovně navýšena.

Dotace měla být podle smlouvy poskytnuta v roce 2015 na účet MZK ve čtyřech splátkách:

1. splátka ve výši **3 370 000 Kč** měla být poskytnuta příjemci nejpozději do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla první splátka 16. 2. 2015, na účty pověřených knihoven byla připsána po podpisu všech náležitostí 16. 3. 2015.

2. splátka ve výši **3 360 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 31. 3. 2015.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 30. 3. 2015, na účty pověřených knihoven dle kopií bankovních výpisů byla doručena 31. 3. 2015.

3. splátka ve výši **3 360 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 6. 2015.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 25. 6. 2015, na účty pověřených knihoven byla převedena 29. 6. 2015.

4. splátka ve výši **3 360 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 9. 2015.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 24. 9. 2015, na účty pověřených knihoven byla převedena 30. 9. 2015.

Financování regionálních služeb bylo začátkem roku zajišťováno z finančních prostředků zřizovatelů jednotlivých pověřených knihoven. Z toho důvodu byly některé činnosti omezeny, zejména nákup výměnných fondů, revizní činnost a metodické návštěvy knihoven.

V prvním měsíci se pozornost soustředila zejména na statistiku knihovnických činností – zpracování údajů z Ročních výkazů o knihovnách do STAT-EXCEL a NIPOS. Po obdržení dotace bylo možné

⁷ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) [online]. [cit. 2015.-02-20]. Dostupný: http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provade-ci-prepisy/Zakon257.htm.

poskytovat regionální služby již bez omezení. Metodické návštěvy byly realizovány podle plánu a požadavků knihoven.

Průběžné, plynulé a zejména včasné poskytnutí finanční částky určené na zajištění regionálních funkcí se pozitivním způsobem projevilo v celkové činnosti veřejných knihoven Jihomoravského kraje a přispělo k dalšímu zkvalitňování poskytovaných služeb.

Rozdělení dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v letech 2013 – 2015

	2013	2014	2015
Městská knihovna Blansko	1 049 026	1 899 970	1 914 000
Městská knihovna Boskovice	876 530		
Knihovna Jiřího Mahena	388 620	387 590	395 000
Městská knihovna Kuřim	2 794 140	2 808 700	2 801 000
Městská knihovna Břeclav	1 520 810	1 516 560	1 516 000
Městská knihovna Hodonín	1 864 320	1 857 280	1 855 000
Knihovna Karla Dvořáčka	1 434 500	1 397 930	1 433 800⁸
Městská knihovna Znojmo	2 082 570	2 061 970	2 065 876⁹
Pověřené knihovny celkem	12 010 516	11 930 000	11 980 676
Moravská zemská knihovna v Brně	1 439 484	1 270 000	1 469 324
Celkem	13 450 000	13 200 000	13 450 000

4.1 Jedenáct let poskytování dotace na regionální funkce z prostředků Jihomoravského kraje

Od roku 2005 poskytuje dotaci na výkon regionálních funkcí ze svého rozpočtu Jihomoravský kraj. V roce 2005 bylo převedeno z rozpočtu Ministerstva kultury ČR na regionální funkce v Jihomoravském kraji 13,598.000,- Kč, kraj poskytl na výkon těchto činností částku 14,050.000,- Kč, tzn. navýšil částku o 452.000,- Kč.

Rok	Částka
2005	14 050 000
2006	14 360 000
2007	14 360 000
2008	14 405 000
2009	14 450 000
2010	13 450 000
2011	13 450 000
2012	13 450 000
2013	13 450 000
2014	13 200 000
2015	13 450 000

⁸ Původní částka 1,397.000,- Kč byla navýšena z důvodu podpory dotace VISK3. O toto navýšení byl snížen rozpočet MZK.

⁹ Původní částka 2,052.000,- K byla navýšena z důvodu podpory dotace VISK3. O toto navýšení byl snížen rozpočet MZK.

Mezníkem v poskytování dotace byl rok 2010, kdy byla částka snížena o 1 milion korun, což se nejvíce projevilo snížením objemu prostředků na nákup výměnných fondů pro obsluhované knihovny.

V roce 2009 bylo zakoupeno: 20 530 knihovních jednotek

V roce 2010 bylo zakoupeno: 17 488 knihovních jednotek,

Tj. snížení nákupu o 3 042 knihovních jednotek.

Na nákup knihovního fondu v roce 2009: **3,707.243,- Kč**

Na nákup knihovního fondu v roce 2010: **3,473.131,- Kč**

Tj. snížení finančních prostředků na nákup o 234.112,- Kč.

Na snížení dotace na regionální funkce v roce 2010 reagovaly pověřené knihovny nezbytným snížením pracovních úvazků, omezením nákupu výměnných fondů a výjezdů do knihoven.

5 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce

Regionální služby v roce 2015 byly zajišťovány v pověřených knihovnách v přepočteném stavu **22,52 pracovními úvazky**; v MZK Brno **2,79 úvazky**. Vzhledem k předcházejícímu roku došlo v přepočteném stavu k navýšení o 0,99 pracovního úvazku (navýšení v regionu Blansko o 0,25 v důsledku vybudování nové střediskové knihovny ve Křtinách, v okrese Znojmo o 0,69 úvazku).

Pracovníci regionálních oddělení pracovali převážně na dobu určitou, v některých případech bylo řešeno dohodou (činnost střediskových knihoven). Na zajišťování činnosti regionálních oddělení se podíleli také ředitelé a ekonomové pověřených knihoven. Jejich podíl práce nebyl účtován.

Počet pracovníků zajišťující výkon regionálních funkcí (přepočtený stav)

Okres	pracovní úvazky			
	2015	2014	2013	2012
Blansko	3,25	3,0	2,0	2,0
			1,5	2,3
Brno-město	0,370	0,370	0,35	0,35
Brno-venkov	4,85	4,85	4,9	4,92
Břeclav	3,0	3,0	3,0	3,0
Hodonín	3,5	3,5	3,5	3,5
Vyškov	3,2	3,2	3,2	3,5
Znojmo	4,3	3,61	3,61	3,61
Pověřené knihovny	22,52	21,53	22,06	23,18
MZK	2,79	3,0	3,4	2,6
CELKEM	25,26	24,53	25,46	25,78

Většina pověřených knihoven pracovala začátkem roku, v období finančního provizoria – do převedení krajské dotace přes MZK na účty pověřených knihoven – se stávajícím počtem pracovníků. Zásluhou vstřícnosti zřizovatelů nedošlo k propouštění pracovníků regionálních oddělení.

Pozornost regionálních oddělení se začátkem roku stejně jako v předešlých letech soustředila na činnosti nevyžadující výjezdy ke smluvním knihovnám. Nákup výměnných fondů, metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů se začaly pravidelně uskutečňovat až koncem 1. čtvrtletí.

6 Rekonstrukce a stěhování knihoven

OKRES BLANSKO

V létě 2015 vybuodovala Městská knihovna Blansko vlastními prostředky z prostor bývalého hudebního oddělení nové zázemí pro pořádání přednášek, promítání, představení pro děti a další kulturní akce. Nová multifunkční místnost s názvem Kulturka je vybavena reproduktory, dataprojektorem, audiovizuální technikou, novou podlahou, nábytkem a mobilní zástěnou.

Modernizace se obešla bez stavebních úprav. Hudební oddělení se přesunulo do části knihovny věnované nejmenším čtenářům. Úpravami prošlo také dětské oddělení, které bylo nově vybaveno pohodlným sedacím nábytkem.

Nové interiéry oddělení pro děti a mládež

Nové interiéry v dětském oddělení

Částečnou rekonstrukcí prošla **Městská knihovna v Adamově** (výměna oken, částečná úprava půjčovny, zakoupení nových regálů).

Významným počinem byla rekonstrukce malé **Obecní knihovny Žďár**, která byla slavnostně otevřena pro uživatele v Týdnu knihoven. Rekonstrukce se uskutečnila v souvislosti s opravami obecního úřadu. V rámci spolupráce s obcí a na pomoc zviditelnění knihovny byla pozvána ke Dni

pro dětskou knihu spisovatelka Eva Braunová. Knihovna má také novou webovou stránku: <http://www.zdar.knihovna.cz/>

Částečná rekonstrukce prošla **Městská knihovna v Lysicích** (výměna podlahy), **Obecní knihovna Chrudichromy** (oprava podlahy, osvětlení, malování) a **Obecní knihovna Vážany** (výměna regálů, nový dětský koutek). Rozsáhlejší rekonstrukce se uskutečnila v **Obecní knihovně ve Zbraslavci**.

BRNO-MĚSTO

Knihovna Jiřího Mahena v Brně

Pobočka KJM v Žebětíně

V prvním pololetí 2015 probíhala příprava na automatizaci pobočky v Žebětíně. Dne 16. 6. byla nově automatizovaná pobočka otevřena veřejnosti. Koncem září byl instalován nový výpůjční pult a nové regály. Od října byl knihovnicí zvýšen úvazek z 0,5 na 0,6, čímž se rozšířily možnosti pro pořádání kulturních a vzdělávacích akcí.

Pobočka se v roce 2015 zapojila do projektu Lekotéka, jehož náplní je půjčování hraček a didaktických pomůcek pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Děti si mohou půjčovat hračky prezenčně i absenčně. Využívá výměnný fond, který nabízí novinkové tituly. Nákup výměnného fondu je financován z dotace kraje na výkon regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji.

Knihovna získala v roce 2015 ocenění Nejlepší obecní knihovna JMK za okres Brno-město za rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb, podporu dětského čtenářství a přínos pro kulturní a společenský život obce.

<http://www.kjm.cz/provoz/zebetin-krivankovo-nam-35>

Nový výpůjční pult a nové regály na pobočce v Žebětíně

Paní Forejtová přebírá od ing. Stanislava Juránka ocenění na Slavnostním setkání knihoven obcí v MZK dne 15.12.2015

Pobočka KJM v Bosonohách

5. listopadu 2015 byla otevřena v nových prostorách budovy Integrovaného centra volného času Bosa pobočka Knihovny Jiřího Mahena v Brně-Bosonohách. Pod názvem Knihovna otevřená všem se konalo slavnostní setkání občanů s vedením obce za účasti starosty městské části pana Miroslava Sojky a paní místostarostky ing. Daniely Kalné.

Pobočka rozšířila půjčovni dobu na 2 dny v týdnu, knihovnicí byl navýšen pracovní úvazek z 0,2 na 0,4, což umožní rozšířit nabídku služeb knihovny také o kulturní a vzdělávací akce.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně
Pobočka Bosonohy, Ostopovická 29
bosonohy@kjm.cz, www.kjm.cz

KNIHOVNA OTEVŘENÁ VŠEM

PREZENTACE POBOČKY V NOVÝCH PROSTORÁCH

5. 11. 2015 / od 16.00
Slavnostní setkání s kulturním programem za účasti starosty MČ Brno – Bosonohy Miroslava Sojky

**Po celý den (10.00-12.00, 13.00-18.00)
registrace zdarma pro nové čtenáře**

Umístění pobočky do nových prostor se uskutečnilo za podpory MČ Brno – Bosonohy. Statutární město Brno finančně podporuje Knihovnu Jiřího Mahena v Brně, příspěvkovou organizaci.

„Knihovna je opravdu otevřená všem. Jak jsme již v předchozích zpravodajích informovali, podařilo se nám společně s KJM Brno přesunout pobočku v Bosonohách do důstojnějších prostor. Čtvrtek 5. listopadu byl nejen dnem otevíracím, ale také dnem slavnostního setkání zástupců Knihovny Jiřího Mahena, MČ Brno-Bosonohy a hlavně dětí a dospělých, kteří se také v hojném počtu zúčastnili. V 16 hod. přivítal ve vstupní hale volnočasového centra BOSA pan starosta Miroslav Sojka, paní ředitelka KJM Brno Libuše Nivnická a naše knihovnice paní Karla Mikulášková. Děti ze ZŠ Bosonohy společně s panem ředitelem Stanislavem Skříčkou připravily krátké pásmo hudby a básniček. Byly za to odměněny krásnými dárečky. V knihovně už pak všechny čekalo pohoštění a společné povídání. Pan starosta dětem přečetl krátký úryvek ze své oblíbené knihy a nejen děti se mohly zdarma zaregistrovat. A kolik tedy nových přihlášek je? Podle paní knihovnice je to 17 dětí do patnácti let a 12 dospělých. Celkově má bosonožská pobočka 183 zaregistrovaných čtenářů.“

Bosonožský zpravodaj, 2015, roč. XVI, č. 9, listopad 2015, s. 8:

http://www.bosonohy.cz/uploads/Bosono%C5%BEsk%C3%BD%20zpravodaj/2015/BZ_9w.pdf

Slavnostní otevření pobočky KJM v Brně-Bosonohách v nových prostorách volnočasového centra BOSA za účasti starosty městské části Miroslava Sojky a ředitelky KJM ing. Libuše Nivnické. Dětem předčítá paní knihovnice Karla Mikulášková.

V průběhu roku probíhala jednání se starosty městských částí Komárov a Soběšice o přestěhování poboček do lépe vyhovujících prostor. Na pobočce Křížová, jejíž provoz je zajišťován ve spolupráci s Kabinetem informačních studií a knihovnictví FF MU došlo k výměně nízkých čtyřpolicových regálů za šestipolicové, čímž se celkový prostor pobočky rozšířil.

Knihovna má kromě informací na webové stránce KJM také vlastní webovou prezentaci:

<http://nakrizovatce.knihovna.cz/>

a prezentaci na Facebooku: <https://www.facebook.com/nakrizovatce>

Dne 10. 11. 2015 se konalo v prostorách pobočky Knihovna Na Křížovatce pasování prvňáčků ze Základní školy Bakalovo nábřeží na čtenáře knihovny.

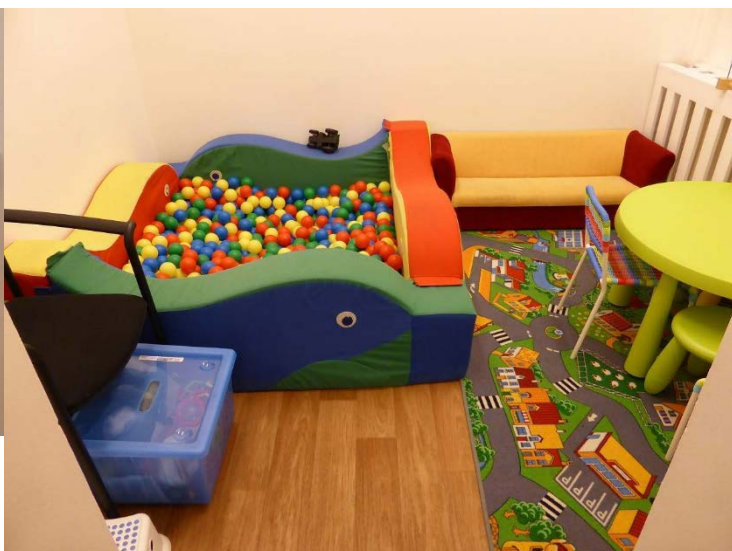
OKRES BRNO-VENKOV

2. února 2015 byla otevřena v prostorách Robertovy vily, která je chráněnou památkou města Židlochovice, Městská knihovna v Židlochovicích. Spolu s knihovnou obývá prostory vily také Základní umělecká škola a Mateřské centrum Robátko.

Robertova vila, kulturní památka

*„Knihovna má patřit ve městě mezi centra vzdělanosti a také setkávání lidí, komunity, která má ušlechtilý zájem - četbu knih a vědění. Takto město knihovnu chápe a v tomto smyslu ji bude i nadále rozvíjet. V blízké budoucnosti chceme, aby se knihovna stala ještě častějším místem besed pro všechny generace.“
Židlochovický zpravodaj, roč. XXXIV, číslo 3, březen 2015, s. 1.*

*Interiéry Městské knihovny Židlochovice
a nový Family Point*

V březnu získala nové prostory Městská Jiráskova knihovna v Újezdě u Brna. Kromě opraveného domu financovala obec také nové interiérové vybavení knihovny, které doplnila potřebnou technikou.

Nové interiéry Městské Jiráskovy knihovny v Újezdě u Brna

Do nových prostor byla přestěhována profesionální knihovna Městská knihovna v Sokolnicích.

*Nové prostory a nové interiéry
Městské knihovny v Sokolnicích*

OKRES BŘECLAV

V prosinci se do přízemí nově rekonstruovaných prostor bývalé radnice přestěhovala **Městská knihovna v Pohořelicích**. Knihovna byla ve spolupráci s architektem vybavena nábytkem, technickým vybavením, získala větší prostory a zázemí. V současné době patří k moderním, plně automatizovaným a velmi pěkným knihovnám.

Nové interiéry Městské knihovny v Pohořelicích

Místní knihovna v Přibicích otevřela ve spolupráci s obcí v prosinci 2015 nový Family Point, Místní knihovna v Týnci se přestěhovala do nových prostor včetně nového vybavení interiéru.

OKRES HODONÍN

V rámci Týdne knihoven byla otevřena v nových prostorách Městská knihovna Dubňany. Z důvodu rekonstrukce budovy byla uzavřena od dubna do října. Knihovna v nových prostorách rozšířila výpůjční dobu na 29 hodin týdně (standard VKIS 28 hodin).

V květnu byla slavnostně otevřena v nových prostorách s bezbariérovým přístupem **Obecní knihovna Šardice**. Knihovna byla 15. prosince 2015 oceněna na Slavnostním setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje 2015, které se konalo v Moravské zemské knihovně v Brně, za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb a podporu kulturního a společenského života.

Interiéry Městské knihovny Dubňany

V srpnu byla slavnostně otevřena v nových prostorách v centru obce **Obecní knihovna Rohatec**. Knihovna rozšířila výpůjční dobu a rozšířila spolupráci se školou. Současně byla přeřazena z kategorie neprofesionálních knihoven mezi knihovny profesionální.

Nové interiéry Obecní knihovny Rohatec

V listopadu byla v nových prostorách otevřena Obecní knihovna Petrov.

OKRES VYŠKOV

Z budovy obecního úřadu do přízemí budovy bývalé mateřské školy byla přestěhována **Obecní knihovna ve Vážanech nad Litavou**. Pobočka Městské knihovny Bučovice v Kloboučkách byla během prázdnin vystěhována z důvodu probíhající rekonstrukce budovy včetně výměny oken. Rekonstrukce probíhala také v knihovně v Mouchnicích, Křižanovicích a v Podbřežicích. Do lepších prostor byla přestěhována knihovna v Drysicích. Po prověrce knihovního fondu v Olšanech, kterou provedla pracovnice pověřené knihovny, byly zveleby interiéry a knihovna nově uspořádána. V Hostěrádkách byla knihovna vybavena novou technikou.

OKRES ZNOJMO

K přestěhování knihovny do jiných prostor v rámci budovy obecního úřadu došlo v Obecní knihovně v Hnanicích: <http://www.knihovnahnanice.webk.cz/>.

Interiéry Obecní knihovny Hnanice

Do nové budovy obecního úřadu se přestěhovala Místní knihovna v Hraběticích, v rámci budovy se stěhovala Místní knihovna v Hrádku.

Pozastavená činnost knihoven

Velkým problémem, s nímž se pověřené knihovny každoročně potýkají, je v některých obcích pozastavení nebo dokonce rušení činnosti místních knihoven, většinou se jedná o pobočky s malou návštěvností. Problém pozastavené činnosti zůstává i nadále pouze u malých knihoven.

V okrese Brno-venkov zůstává nefunkční knihovna v obcích Olší a Sobotovice.

V okrese Vyškov je z důvodu nezájmu občanů pozastavena činnost knihovny v Kojátkách a z důvodu havarijního stavu také knihovna v Podivici.

Na jaře 2015 byla v okrese Znojmo **vyřazena z evidence a zrušena Místní knihovna v Novém Šaldorfě**. Knihovna měla dlouhodobě pozastavenou činnost.

Neevidované knihovny

OKRES ZNOJMO

Kubšice

Šumice

Rybníky

Evidované nefunkční knihovny, většinou z důvodu nezájmu ze strany čtenářů

OKRES ZNOJMO

Černín

Dyje

Horní Kounice

Kadov

Němčičky

Podmolí
Starý Petřín
Tvořihráz

Personální změny v knihovnách

Takřka ve všech regionech dochází průběžně k výměně knihovníků. Noví knihovníci jsou proškolení v programech Clavius nebo REKS, seznamováni s provozem knihovny, vedením dokumentace, základy práce se čtenářem, propagací, správou webových stránek a s knihovnickou technikou. Při předání knihovny novým knihovníkům jsou sestaveny protokoly o předání knihovny, které jsou uloženy v regionálních odděleních pověřených knihoven, v knihovnách a na obecních úřadech.

Brno-venkov - 3

Břeclav – 8

Hodonín - 9

Znojmo – 8

Vyškov – 6

7 Kulturně výchovná činnost

Čtoucí rodiny v regionu Blansko

Od roku 2008 se v knihovnách dříve pověřeného obvodu Městské knihovny Blansko, nyní pod pověřením Moravské zemské knihovny v Brně, koná každý rok čtení v knihovnách pod záštitou projektu Celé Česko čte dětem.

Společná setkání rodičů, prarodičů, dětí a knihovníků bývají již tradičně v polovině měsíce května. V roce 2015 byl v Městské knihovně Rájec-Jestřeb, kde se akce konala, ukončen již 6. ročník, tentokrát na téma: stará a téměř zapomenutá řemesla.

V roce 2015 se také konalo již 5. literárně – turistické putování pro čtoucí rodiny regionu Blansko.

5. literárně turistické putování dětí, rodičů a knihovníků regionu Blansko dne 5.9.2015

Tentokrát z obce Doubravice nad Svitavou do Kuniček. Putování bylo spojeno s návštěvou místních knihoven a doplněné informacemi z historie obcí a okolí, s četbou v přírodě, setkáním se zastupiteli obcí a také zajímavou regionální osobností – místním hudebním skladatelem.

20. května 2015 byl v Obecní knihovně v Černé Hoře slavnostně ukončen společný projekt knihoven regionu Blansko s názvem Haló, haló tady Večerníček. Výstupem projektu byla putovní výstava dětských prací.

„Cílem projektu je podpora čtenářství i četby s pochopením textu a rozvíjení fantazie. A také setkání se zajímavými osobnostmi, se kterými by se jinak děti ale i dospělí z tohoto regionu nepotkali (například Jára Fišerová – kostýmní výtvarnice z Divadla Radost v Brně i z České televize, Eugen Sokolovský – televizní i filmový režisér pořadů pro děti a mládež, Renata Hladká – Divadlo Radost v Brně).“

Článek v časopise Duha 2/2015: <http://duha.mzk.cz/clanky/kvetnove-setkani-deti-z-projektu-halo-halo-tady-vecernicek-v-cerne-hore>

Stopy našich předků v dílech regionálních autorů

V rámci dotačního řízení Knihovna 21. století zpracovala Městská knihovna Hodonín pilotní projekt pro knihovny regionu s názvem Stopy našich předků v dílech regionálních autorů, který byl spolufinancován z dotace na regionální funkce a uskutečnil se v průběhu měsíce září a října. V rámci projektu, do kterého bylo zapojeno šest knihoven, se konala autorská čtení s regionálními autory a výstavy prací dětí z místních základních škol na téma Jak si představuji svého předka. Pracovnice regionálního oddělení se zapojily nejen do přípravy akcí, ale zúčastnily se autorských čtení v jednotlivých knihovnách.

„Hlavním cílem projektu bylo přiblížit tvorbu regionálních autorů čtenářům těch nejmenších knihoven prostřednictvím přímého kontaktu s autorem, obohatit kulturní a společenský život v obci, podpořit lokální patriotismus poznáváním historie a tradic a zejména oživit spolupráci mezi občany a knihovnou.“

Z připravovaného článku pro časopis Duha 1/2016.

8 Naplňování cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020

Pověřené knihovny věnovaly v průběhu celého roku při jednání s provozovateli knihoven pozornost knihovnám, které nevykazují uspokojivé výsledky (dlouhodobá nečinnost, neplnění požadovaných standardů, nejsou evidované v databázi MK ČR, či knihovnám, které nemají uzavřenou smlouvu o poskytování regionálních služeb).

Nově uzavřené smlouvy o poskytování regionálních služeb

V roce 2015 uzavřela Městská knihovna v Hodoníně smlouvu o poskytování regionálních služeb s obcí Suchov (Obecní knihovna Suchov), která jediná v okrese neměla uzavřenou smlouvu. Obec současně poskytla peníze na nákup knih pro svou knihovnu.

Pořadí regionálních činností podle zájmu knihoven (bez MZK)

Pořadí	Regionální funkce	Počet obslužených knihoven	
		2015	2014
1.	Statistika	669	669
2.	Cirkulace VF	622	622
3.	Doprava	602	610
4.	Poradenská a konzultační činnost	600	606
5.	Vzdělávání knihovníků, semináře	309	289
6.	Porady	280	291
7.	Servis výpočetní techniky	279	204
8.	Zpracování KF z prostředků obcí	273	290
9.	Nákup KF z prostředků obcí	198	207
10.	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	135	142

V roce 2015 pokračovalo úsilí o další zkvalitňování výkonu regionálních funkcí ve všech poskytovaných službách a rozšiřování okruhu těchto služeb, individuální pomoc knihovnám a získávání dalších knihoven, které by mohly tyto služby využívat.

K opětovně pozitivním výsledkům při naplňování prvního roku nové koncepce rozvoje regionálních funkcí patřilo zvyšování počtu webových stránek knihoven, navyšování finančních prostředků na nákup výměnných fondů a pokračující regionální automatizace.

8.1 Podpora rozvoje automatizace

8.1.1 Regionální automatizovaný knihovní systém Clavius REKS

Také v roce 2015 byl rozvoj regionální automatizace jedním z hlavních úkolů, kterým věnovala Moravská zemská knihovna v Brně a pověřené knihovny kraje ve shodě konceptí rozvoje regionálních funkcí pozornost. Cílem zavádění REKS je zjednodušení revizní činnosti a zejména zajištění on-line přístupu ke knihovnímu fondu malých obecních knihoven, pro které by nákup plnohodnotné verze automatizovaného systému nebyl z finančních důvodů možný.

Největší počet REKSových instalací má v současné době **okres Brno-venkov**. V roce 2015 nebyla plánovaná žádná nová licence pro automatizaci. Novým jevem je přechod z automatizovaného systému Clavius do REKS, důvodem jsou především finanční náklady spojené se servisními

poplatky. V roce 2015 požádalo o převod z lokálního do regionálního systému pět knihoven v okrese.

„Převod z Clavia do REKS je organizačně náročný, vyžaduje opakované návštěvy (domluva převodu, vyzvednutí dat, odzkoušení všech funkcí a proškolení knihovníka). Tyto knihovny jsou většinou plně automatizované, to znamená, že se celý proces musí v koordinaci s technikem Clavia stihnout mezi jednotlivými výpůjčními dny....Během posledních tří let bylo do regionálního systému převedeno 19 knihoven, které původně měly lokální Clavius.

Převodem těchto knihoven se dostaly do databáze kuřimské knihovny nezkontrolované a často chybné záznamy, které musí být vzhledem k převodu do MARC21 opraveny. Těchto záznamů je aktuálně cca 53 000.“

Z komentáře ke Statistickému výkazu výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven za rok 2015, Městská knihovna Kuřim.

Přechod ze systému Clavius na systém REKS probíhal také v okrese Znojmo.

8.2 Webové stránky knihoven

Webové stránky patří v současné době nejen mezi základní informační službu každé knihovny, ale významný je zejména jejich propagační charakter (patří mezi základní marketingové nástroje knihoven). **Jsou virtuální výkladní skříň knihovny** – mají podnítit zájem o návštěvu a zejména o služby knihovny, zaujmout, inspirovat a obohacovat svým sdělením. Z toho důvodu je jejich nezbytnou součástí aktuální fotogalerie a pravidelná aktualizace.

Webové stránky mají zprostředkovat svět knihoven on-line, nejen přístup do elektronického katalogu, ale přiblížit virtuální prostředí s cílem podporovat informační a čtenářskou gramotnost (on-line kvízy, odkazy na volně dostupné e-knihy, prostor k diskusím na aktuální témata). Stálou součástí stránek by měly být nejrůznější on-line ankety přispívající ke zlepšení služeb a podněcující uživatele k účasti na rozvoji knihovny a jejích služeb. **U profesionálních knihoven by jejich standardní součástí měla být stránka/záložka věnovaná dětským čtenářům.**

Webová stránka je jednou z kategorií standardu veřejných knihovnických a informačních služeb definovaného v **Metodickém pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky¹⁰.**

Mezi požadované údaje webové stránky každé knihovny patří:

- název a sídlo knihovny
- kontaktní údaje
- název zřizovatele (provozovatele)
- stručná charakteristika knihovny
- výčet oddělení (existují-li)
- provozní doba
- knihovní řád
- přehled nabízených služeb
- poplatky (ceník).

¹⁰ http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MethodVKIS_2011.htm

Trendem při zavádění webových stránek knihoven je využívání webových šablon. Knihovny v Jihomoravském kraji využívají šablonu, kterou nabízí Knihovna města Hradce Králové.

I nadále bylo zvýšené úsilí věnováno podpoře zavádění webových stránek u těch knihoven, které ji dosud neměly. Mezi knihovníky si jednoznačnou oblibu získal **projekt Webovky**, který vznikl na začátku roku 2010 ve spolupráci oddělení knihovnictví Moravské zemské knihovny v Brně a Kabinetu informačních studií a knihovnictví FF MU v Brně a za podpory firmy Webnode AG: <http://webovky.knihovna.cz/o-webovkach/>.

Mezi přednosti projektu patří:

- šablony na míru knihovnám s předpřipravenými texty, v základní verzi je pro knihovny zdarma, při využití nadstandardních služeb platí knihovny 25 % z ceny (maximálně 375 Kč/rok),
- je dlouhodobě udržitelný – webové stránky založené prostřednictvím společnosti Webnode AG používá více než 5 milionů lidí ve 150 zemích světa,
- neustále se vyvíjí – potřeba inovací je důsledkem zaměření společnosti Webnode na komerční sféru,
- je intuitivní,
- automaticky vytváří mobilní verzi webu,
- umí sledovat statistiky návštěvnosti.

Mezi stále využívanou možnost pořízení vlastních webových stránek patří také **Šablona webu pro malé knihovny**, nabídka Knihovny města Hradce Králové. Provozování šablony na webové stránce <http://webknihovny.cz> bylo možné s pomocí dotace VISK 3, která v roce 2009 umožnila nákup výkonnějšího serveru na její provozování. Ačkoli součástí hradeckého programu není on-line katalog, je možné jeho propojení pomocí externího odkazu.

Knihovny využívající hradeckou šablonu mohou pro sdílení zkušeností a řešení případných problémů využít kromě technické podpory také **elektronickou konferenci Šablona webu pro malé knihovny**.

Webová šablona projektu WebKnihovny

Obecní knihovna Šardice

Naposledy aktualizováno:
22.02.2016 10:25:53

Úvod

O knihovně

Historie

Kontakty

Půjčovní doba

Služby

On-line katalog

Knihovní řád

Cenik

VF Hodonin -

Nové knihy

Výročí

Akce 2015

Akce

Fotogalerie

Projekty 2015

Ankety

Vzkazy

Příspěvky

Odkazy

Klub Maminek

Vítejte
na stránkách

Obecní knihovny Šardice

<http://knihovnasardice.webk.cz>

Navštivte knihovnu v nových prostorách
příjemné posezení s dobrou knihou
přístup k internetu zdarma
možnost připojení

Wi-Fi

Webové stránky v jednotlivých regionech v roce 2015
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Plní % neprofesionálních knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
Blansko		12 (12)	91 (95)	95,7	103 (107)	96,2
Brno-město	1 (1)	-	-	-	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	105 (126)	83,3	125 (146)	85,6
Břeclav	1 (1)	13 (13)	57 (57)	100	71 (71)	100
Hodonín	1 (1)	16 (16)	63 (63)	100	80 (80)	100
Vyškov	1 (1)	4 (4)	61 (70)	87,1	66 (75)	88
Znojmo	1 (1)	8 (8)	83 (138)	60,1	92 (147)	62,5
Celkem	6 (6)	72 (72)	460 (549)	83,7	537 (627)	85,6

Automatizace knihoven (AKS) v jednotlivých regionech v roce 2015
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny Clavius/ARL	Neprofesionální knihovny				Plní % neprof. knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
			Celkem	Clavius/ARL	REKS/Reg. ARL	Jiný ¹¹			
Blansko		12 (12)	83(95)	23	60	0	87,3	95 (107)	88,7
Brno-město	1 (1)	-					100	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	104(126)	20	84		82,5	124(146)	84,9
Břeclav	1 (1)	13 (13)	51 (57)	49		2	89,4	65 (71)	91,5
Hodonín	1 (1)	16 (16)	40 (63)	27	13		63,4	57 (80)	71,2
Vyškov	1 (1)	3/1 (4)	62 (70)	2/13	46	1	72,4	67 (75)	89,3
Znojmo	1 (1)	8 (8)	81 (138)	11	55	15	45,8	69 (147)	46,9
Celkem	6 (6)	72 (72)	421(549)	145	258	18	76,6	499(627)	79,5

¹¹ LANius (Břeclav, Hodonín), Web Knihovny (Boskovicko), Win-knihovna (Vyškovsko)

OPAC v knihovnách v jednotlivých regionech v roce 2015
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Plní % neprofesionálních knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
Blansko		12 (12)	76 (95)	80	88 (107)	82,2
Brno-město	1 (1)	-	-	100	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	99 (126)	78,5	119 (146)	81,5
Břeclav	1 (1)	13 (13)	44 (57)	77,1	58 (71)	81,6
Hodonín	1 (1)	16 (16)	25 (63)	39,6	42 (80)	52,5
Vyškov	1 (1)	3 (4)	59 (70)	84,2	63 (75)	84
Znojmo	1 (1)	7 (8)	55 (138)	39,8	63 (147)	42,8
Celkem	6 (6)	70 (72)	358 (549)	65,2	434 (627)	69,2

8.3 Významné události v knihovnách v roce 2015

8.3.1 Ocenění knihoven Jihomoravského kraje na celostátní úrovni

O dobré práci veřejných knihoven v Jihomoravském kraji svědčí četná ocenění, která knihovny v uplynulém roce obdržely.

V celostátní soutěži Městská knihovna 2015 obdržely za vynikající komunitní a vzdělávací aktivity uznání

- v kategorii měst 20 001-50 000 obyvatel **Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově**
- v kategorii obcí do 5 000 obyvatel **Městská knihovna Jevišovice** v okrese Znojmo (Knihovna změnila od 15. 10. název na Městská knihovna Jevišovice.)

V celostátní soutěži **Knihovna roku 2015** obdržela zvláštní ocenění a diplom v kategorii Informační počin **Městská knihovna Mikulov** za projekt *Knihy do vlaku*.

Při předávání cen Knihovna roku 2015 udělil Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky Ocenění **Obecní knihovně Vrbice** z okresu Břeclav „za moderní a kultivované prostředí komunitního centra obce, v němž se ideálně spojuje profesionální úroveň knihovnických a informačních služeb a výjimečně přátelská atmosféra místa setkávání.“

O knihovnici Obecní knihovny Vrbice Bc. Kláře Beranové byl v časopise Duha publikován medailonek v rubrice Knihovnické osobnosti Jihomoravského kraje s názvem Zapeklitá cesta ke knihovně: <http://duha.mzk.cz/clanky/knihovnice-obecni-knihovny-vrbice-bc-klara-beranova>.

8.3.2 Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje

15. prosince 2015 se v Moravské zemské knihovně konalo Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje spojené s oceňováním nejlépe pracujících knihoven. Setkání připravila Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s pověřenými knihovnami za podpory Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje se uskutečnilo pod záštitou Jihomoravského kraje za přítomnosti náměstka hejtmána Jihomoravského kraje Ing. Stanislava Juránka, ředitele MZK prof. PhDr. Tomáše Kubíčka, Ph.D. a radního za oblast kultury Ing. Jiřího Němce. Z každého

okresu byla oceněna jedna knihovna, která svojí činností vykazuje nadstandardní výsledky nebo další mimořádné aktivity. Kromě ocenění dobře pracujících knihoven bylo jedním z hlavních cílů slavnosti poukázat na konkrétní přínosy dotace na regionální funkce.

Cenu „Nejlepší obecní knihovna roku“ získaly

- v okrese Blansko Obecní knihovna Kuničky, která se stala centrem pro setkávání všech generací – knihovnice Marie Perglerová.
- za Brno-město pobočka Knihovny Jiřího Mahena v Žebětíně, aktivně spolupracující s úřadem městské části, školami i zájmovými organizacemi v místě – knihovnice Hana Forejtová.
- v okrese Brno-venkov Obecní knihovna Březina s narůstajícím počtem čtenářů, služeb i výpůjček – knihovnice Damaris Pospíšilová.
- na Břeclavsku Obecní knihovna Vrbice nabízející prostor pro jednání, vzdělávání, tvoření i odpočinek všem občanům – knihovnice Bc. Klára Beranová.
- za okres Hodonín Obecní knihovna Šardice, v níž zásluhou nového prostředí a modernizace služeb došlo k velkému nárůstu čtenářů i návštěvníků – knihovnice Marie Olšerová.
- na Vyškovsku Knihovna Moravské Málkovice se sídlem v budově školy, která se úspěšně věnuje práci s dětským čtenářem – knihovnice Mgr. Iva Jenerálová.
- v okrese Znojmo Obecní knihovna ve Ctidružicích plnící současně roli informačního a multifunkčního centra – knihovnice Martina Lendlerová.

Součástí programu bylo představení činnosti zábavného vědeckého parku VIDA! science centrum a možnosti jeho prezentace v knihovnách jeho ředitelem Mgr. Lukášem Richterm. Na uspořádání akce se vedle Jihomoravského kraje podílely také firmy Ceiba, Megabooks a Interiéry Toman.

Oceňování knihoven se konalo v souladu s **Koncepcí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji na období let 2015-2020.**

„Vlivem všech těchto skutečností přistoupila Moravská zemská knihovna od roku 2011 k oceňování nejlépe pracujících neprofesionálních knihoven, které se tak stávají příkladem a inspirací ostatním. Platformou pro oceňování a propagaci dobře pracujících neprofesionálních knihoven se stalo Slavnostní setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje.“¹²

Oceněné knihovny, které svými aktivitami překračují hranice standardní knihovnické práce a napomáhají rozvoji kulturního a společenského života obce, šíření osvěty a budování dobrých společenských a mezilidských vztahů, jsou dobrým příkladem a inspirací pro ostatní.

Knihovnice Marie Perglerová z Obecní knihovny Kuničky přijímá gratulaci od ing. Stanislava Juránka

¹² http://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/koncepce_rf_jmk_2015.pdf, s. 14.

Ing. Jiří Němec předává ocenění Mgr. Ivě Jenerálové z Moravských Málkovic

Gratulace panu starostovi obce Vrbice Tomáši Bílkovi a paní knihovnici Bc. Kláře Beranové

Metodičky JMK

Herec HaDivadla Cyril Drozda

Ředitel VIDA! Mgr. Lukáš Richter

*Martina Lendlerová z Obecní knihovny Ctídržice
(vpravo)*

Ředitel MZK prof. Tomáš Kubiček

Ocenění

MORAVSKÁ ZEMSKÁ KNIHOVNA

pro Obecní knihovnu Moravské Málkovice
okres Vyškov

knihovnice Mgr. Iva Jenerálová

za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v obci a podporu kulturního a společenského života.

Toto ocenění bylo uděleno u příležitosti Slavnostního setkání knihoven obcí Jihomoravského kraje 2015.

V Brně dne 15. prosince 2015

prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D.
ředitel MZK

8.3.3 Oceňování knihoven v regionech

Kromě oceňování dobře pracujících knihoven na krajské úrovni oceňuje svoje neprofesionální knihovny **Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově**. Již sedmým rokem byly oceněny nejlepší knihovny regionu na podzimní poradě neprofesionálních knihovníků, která tímto získává slavnostní ráz. V roce 2015 získala ocenění **Obecní knihovna v Letonicích** za kulturně-výchovnou činnost v knihovně, dobrou práci s knihovním fondem a výměnným fondem, práci se čtenáři – zejména dětmi, a zvýšení úrovně knihovny.

Poděkování bylo uděleno knihovníkům v knihovně:

Němčany - za dlouholetou práci knihovníka v knihovně Němčany, její pečlivé vedení a vstřícnost ke čtenářům.

Nemojany - za dobrou práci s dětskými čtenáři v místní knihovně, systematické vzdělávání v oboru knihovnictví, spoluúčast na uložení knihovního fondu do regionálního automatizovaného knihovního systému ARL a tvorbu příkladných webových stránek.

Milonice - za dlouholetou obětavou práci, pečlivé vedení knihovny a vstřícnost ke čtenářům.

Mouřínov - za dlouholetou obětavou práci v knihovně, její pečlivé vedení a vstřícnost ke čtenářům.

Drnovice - za velmi dobrou práci, uložení fondu knihovny do knihovního systému ARL, aktivní práci s knihovním fondem a se čtenáři. Dále za pozvednutí celkové úrovně knihovny.

Nesovice - za dlouholetou práci v knihovně Nesovice, její pečlivé vedení a vstřícnost ke čtenářům.

Článek a foto na stránkách KKD Vyškov:

<http://www.kkdvyškov.cz/2015/11/26/ktera-knihovna-naseho-regionu-je-letos-nejlepsi/>

8.4 Vesnice roku 2015

„Cílem soutěže Vesnice roku v Programu obnovy venkova je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova. Soutěž poprvé vyhlásil Spolek pro obnovu venkova ČR v roce 1995 pod názvem “Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice”. Od roku 1996 je jedním z vyhlášovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj a Svaz měst a obcí ČR. Ministerstvo zemědělství se mezi vyhlášovatele připojilo v roce 2007.“

Do 21. ročníku krajské soutěže Vesnice roku 2015 Jihomoravského kraje se přihlásilo 10 obcí (o 11 méně než v roce 2014). Hodnocení provedla krajská hodnotitelská komise ve dnech 8. - 11. 6. 2015. Všechny knihovny patřily do kategorie neprofesionálních knihoven.

V rámci soutěže byla hodnocena tato kritéria:

1. Koncepční dokumenty
2. Společenský život
3. Aktivity občanů
4. Podnikání
5. Péče o stavební fond a obraz vesnice
6. Občanská vybavenost, inženýrské sítě, úspory energií
7. Péče o veřejná prostranství, přírodní prvky a zeleň v obci
8. Péče o krajinu
9. Připravované záměry
10. Informační technologie obce

Členkou krajské komise za Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR byla metodička Moravské zemské knihovny paní Helena Jalová.

Přehled soutěžících knihoven:

OKRES BLANSKO

Knihovna městyse Křtiny

Obecní knihovna Valchov

OKRES BRNO-VENKOV

Obecní knihovna Drásov

Obecní knihovna Rudka

OKRES HODONÍN

Místní knihovna Kozojídky

Obecní knihovna Ratíškovice

Obecní knihovna Želetice

OKRES VYŠKOV

Obecní knihovna Habrovany

Obecní knihovna Hrušky

OKRES ZNOJMO

Místní knihovna ve Výrovicích

Při hodnocení knihoven se přihlíží k těmto hodnotícím kritériím:

- postavení knihovny v obci
- komunitní role knihovny
- hodiny pro veřejnost
- počet čtenářů – alespoň 10 % z počtu obyvatel
- kvalita knihovního fondu
- úroveň práce s mládeží
- úroveň poskytovaných informačních služeb
- úroveň automatizace knihovny
- propagace činnosti knihovny

Regionální oddělení pověřených knihoven spolupracovala v rámci metodické pomoci s jednotlivými knihovnami s cílem napomoci jejich dobrému umístění. Současně zajistily podkladové materiály pro krajskou komisařku.

Diplom za moderní knihovnické a informační služby získala **Obecní knihovna Valchov**, kterou vede paní Renata Kaliková. Knihovna se nachází v rekonstruovaných prostorách obecního úřadu a je komunitním centrem obce.

Do celostátního kola soutěže Knihovna roku 2015 byla za Jihomoravský kraj nominovaná Obecní knihovna Vrbice, okres Břeclav.

U příležitosti předávání cen Knihovna roku 2015 obdržela **Ocenění** od Svazu knihovníků a informačních pracovníků **za zapojení do programu obnovy rodiny a přínos knihovny pro život v obci díky provázanosti se sociálními službami.**

Jednou z pravidelných aktivit knihovny je např. Literární kavárna (čajovna) pro dospělé. Knihovna také aktivně pracuje s dětmi.

Pasování prvňáčků na čtenáře knihovny Obecní knihovně Vrbice

8.5 Ediční činnost

Regionální oddělení pověřených knihoven zpracovávají výsledky z činnosti veřejných knihoven svého regionu v uplynulém roce. Městská knihovna Břeclav zpracovala *Veřejné knihovny regionu Břeclavska v roce 2014*, Městská knihovna ve Znojmě *Výsledky činnosti veřejných knihoven okresu Znojmo za rok 2014*, *Přehled činnosti veřejných knihoven regionu Vyškov v roce 2014* vydala Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově, Městská knihovna Kuřim zpracovala *Výsledky činnosti knihoven okresu Brno-venkov v roce 2014*, regionální oddělení Městské knihovny Boskovice zpracovalo *Zhodnocení činnosti knihoven regionu v roce 2014*.

Tyto materiály, slouží nejen pro vyhodnocení činnosti, ale zejména jako informace zřizovatelům pro porovnání činnosti knihoven jednotlivých obcí. Z toho důvodu apelovala Moravská zemská knihovna na ta regionální oddělení, která zprávu nezpracovávají, aby výsledky svých knihoven každoročně také sumarizovaly a předkládaly zřizovatelům knihoven.

Na webových stránkách pověřených knihoven zpřístupňují regionální oddělení informace pro knihovny, kde informují o novinkách, zpřístupňují adresář svých obsluhovaných knihoven včetně údajů o zřizovatelích, zveřejňují zprávy z porad a další aktuální informace.

8.5.1 Vydávání časopisu Duha

Moravská zemská knihovna v Brně vydává od roku 1987 čtvrtletník Duha, časopis s podnázvem Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Je určen především veřejným knihovnám. Všechna čísla jsou dostupná on-line na webových stránkách <http://duha.mzk.cz> a starší ročníky přes systém Kramerius: <http://duha.mzk.cz/archiv-digitalizovane-duhy>.

V roce 2015 vyšel již 29. ročník časopisu Duha vydávaného jako čtvrtletník s podnázvem

Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Bylo obnoveno tištěné vydávání časopisu, který se vrátil ke své čtvrtletní periodicitě. Jednotlivá čísla vyšla v tištěné i elektronické podobě, přičemž elektronická podoba umožnila obohatit příspěvky větším množstvím fotografické dokumentace. Tištěná čísla se ustálila na počtu 56 stran.

Časopis vychází na podporu metodické činnosti, jako platforma předávání zkušeností, příkladů dobré praxe a sdílení nových trendů ve veřejných knihovnách. Je vydáván s podporou Jihomoravského kraje.

Všechna čísla jsou dostupná on-line na webových stránkách <http://duha.mzk.cz> a starší ročníky přes systém Kramerius: <http://duha.mzk.cz/archiv-digitalizovane-duhy>.

Pro jednotlivá čísla byla zvolena následující témata:

1. Bibliografie, regionální literatura v knihovnách
2. Rozvoj knihovnických a informačních služeb v knihovnách, služby nejen pro registrované uživatele, změny interiérů knihoven ve vztahu k požadavkům uživatelů
3. Knihovny jako centra komunitních služeb uživatelům a občanům
4. Plnění Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2011 – 2015 se zaměřením na Koncepti MZK, nové trendy v knihovnictví pro rok 2016.

Mezi stálé rubriky časopisu Duha patří:

Studie/Články

Dvacet let českého knihovnictví

Veřejné knihovny

Konference/Akce

Informace pro knihovny (podrubrika Představujeme vysokoškolské knihovny, Knihovníci píší o knihách a knihovnách)

Z činnosti MZK

Knihovnické osobnosti JMK

Oči Brna

Recenze

Zahraníční knihovny

Rozhovor

Od roku 2015 došlo ke zrušení rubriky Kavárna, od 3. čísla byla zavedena nová podrubrika Knihovníci píší o knihách a knihovnách.

Ve spolupráci s Památkem písemnictví v Rajhradě jsou čtenáři pravidelně informováni o programové nabídce Památníku.

The screenshot shows the website for 'DUHA - Informace o knihách a knihovnách z Moravy'. The page is in Czech and displays the current issue (4 / 2015) and a list of articles. The sidebar on the left lists events for librarians, and the sidebar on the right highlights the MZK publishing activity and the program of the Rajhrad Manuscript Memorial.

8.6 Vzdělávání knihovníků

Jednou z prioritních oblastí, kterou pověřené knihovny v roce 2015 zabezpečovaly, bylo vzdělávání knihovníků včetně pořádání porad a seminářů. Vzdělávací programy připravilo pro smluvní knihovny 6 pověřených knihoven (kromě Knihovny Jiřího Mahena v Brně, která tento typ činnosti nevykonává). Účast na vzdělávacích aktivitách projevilo celkem v kraji **309 knihoven** (nárůst o 20 knihoven).

8.6.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně

Nezbytným předpokladem zvyšování úrovně poskytovaných služeb je vzdělávání knihovníků, které v rámci kraje garantovalo oddělení vzdělávání a krajské metodiky Moravské zemské knihovny v Brně. Významnou a praktickou pomoc obecním knihovnám poskytují regionální oddělení pověřených knihoven, která ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou usilují o realizaci cílů stanovených novou krajskou koncepcí.

Nejvyšší podíl na vzdělávání knihovníků v JMK měla tradičně MZK v Brně, která z pozice krajského centra vzdělávání připravila pro **43 knihoven a 966 účastníků** (o 190 více než v roce 2014) celkem **34 kurzů a odborných seminářů**.

V oblasti vzdělávání knihovníků Jihomoravského kraje v roce 2015 probíhala klasická frontální výuka, zejména praktická školení, tradičně v oblasti statistik, výpůjčního modulu i katalogizace v automatizovaném systému CLAVIUS.

Odborná veřejnost se mohla seznámit s problematikou půjčování e-knih či audioknih v knihovnách, či s pedagogickým minimem pro knihovníky. Realizován byl workshop na téma Knihovnické komunikace.

Praktická školení byla věnována počítačové gramotnosti, např. školení tvorby přístupnosti webových stránek či praktické školení **Začínáme na Facebooku**, prezentován byl Centrální portál knihoven. Pozornost byla věnována také kvalitní zahraniční literatuře (britská a americká). Ve spolupráci s Knihovnou Jiřího Mahena a Klubem dětských knihoven Jihomoravského kraje se konal seminář **Práce s dětmi se specifickými potřebami**.

Cílem vzdělávacích aktivit bylo tak jako v předcházejících letech zkvalitnění a rozšíření práce s informacemi, seznámení s novými trendy, řešení problémů v knihovnách a informační vzdělávání uživatelů knihoven.

Oddělení vzdělávání a krajské metodiky zajišťovalo kurzy v počítačové učebně, semináře a vzdělávací akce v konferenčním sále MZK, celkem bylo připraveno v rámci regionálních funkcí **22 vzdělávacích akcí** (34 akcí celkem). Navštívilo je z pověřených, základních i odborných knihoven celkem **114 účastníků** (dohromady na všech akcích 638 účastníků). **7 porad** (o dvě více než v roce 2014), které MZK pořádala, navštívilo **83 účastníků** (o 37 více).

8.6.1.1 Rekvalifikační knihovnický kurz

Rekvalifikační knihovnický kurz pro obor 243 2 odborný pracovník knihovny a 243 3 odborný pracovník v informacích (viz Klasifikace zaměstnání vyd. Statistický úřad 1993, sv. 2) má platnost v celé České republice. Je akreditován na základě paragrafu 108, zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, v souladu s paragrafem 108 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb. a paragrafu 67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Platnost akreditace je do 8. 4. 2016.

Kurz je určen pracovníkům veřejných a odborných knihoven, kteří jsou absolventy středních škol s maturitní zkouškou neknižovnického zaměření, případně absolventům vysokých škol jiného odborného zaměření.

Záměrem kurzu je zprostředkovat účastníkům teoretické a praktické knihovnické znalosti a dovednosti, připravit je na požadavky a potřeby uživatelů knihoven a informačních pracovišť tak, aby je dokázali profesionálně zajišťovat.

Učební program rekvalifikačního kurzu:

1. Knihovnictví v širších souvislostech
2. Budování organizace a ochrana informačního fondu
3. Knihovnicko-informační služby a systémy
4. Knihovny a informační technologie
5. Základy managementu a marketingu

Součástí výuky je návštěva odborných pracovišť MZK a dalších vybraných brněnských paměťových institucí.

V roce 2014/2015 absolvovalo kurz celkem 15 účastníků.

*Účastníci rekvalifikačního kurzu 2014/2015
(fotografie ze závěrečných zkoušek)*

8.6.1.2 E-learningové vzdělávání

V roce 2015 pokračoval již čtvrtým rokem e-learningový Knihovnický kurz, který připravila Moravská zemská knihovna v Brně.

Cílem kurzu bylo nabídnout chybějící či rozšiřující (inovační) vzdělání knihovníkům z řad veřejných profesionálních i neprofesionálních knihoven v tematickém rozsahu rekvalifikačního knihovnického kurzu. Kurz probíhal v jarním a podzimním termínu.

Témata modulů:

Informační zázemí oboru

Legislativa k oboru

Informační fondy a typologie dokumentů

Akvizice

Evidence knihovního fondu

Knihovnické a informační služby

Informační etika

Jmenný popis

Věcný popis

Základy bibliografie a Metodika tvorby bibliografií a rešerší

Elektronické informační zdroje

Digitální knihovny

Práce se čtenářem

Informační gramotnost

Online prezentace knihoven

Již třetím rokem se konal e-learningový tutorovaný kurz Služby knihoven v rozsahu 13 modulů.

Cílem kurzu bylo poskytnout rozšiřující (inovační) vzdělání především vedoucím i řadovým pracovníkům služeb z řad veřejných profesionálních knihoven a pracovníkům regionálních oddělení pověřených knihoven.

Přehled témat:

1. Úvod do právního rámce služeb
2. Informační etika a knihovny
3. Meziknihovní služby a jejich zdroje
4. Referenční služby
5. Volné elektronické informační zdroje
6. Licencované elektronické informační zdroje
7. Rešeršní služby
8. Služby specifickým skupinám uživatelů
9. Komunikace s uživateli knihoven
10. Výzkumy uživatelských potřeb
11. Prostorové možnosti knihovny a vybavení knihoven
12. Organizování akcí v knihovnách
13. Benchmarking knihoven

Na závěr kurzu obdrželi účastníci, kteří splnili všechny podmínky, potvrzení (osvědčení) o absolvování kurzu.

Mezi další kurzy patřil e-learningový kurz Digitalizace v knihovnách a kurz angličtiny Elka 1 a pokročilé angličtiny Elka 2. Kurzy probíhaly vždy v jarním a podzimním termínu. Celkem je úspěšně absolvovalo 328 posluchačů.

9 Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí

V roce 2015 vykonávalo regionální funkce stejně jako v předešlém roce v 7 okresech JMK 6 pověřených knihoven. Počet pověřených knihoven zůstal beze změny.

Moravská zemská knihovna v Brně koordinovala plnění standardů RF, které jsou součástí Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. V rámci kraje spolupracovala s šesti pověřenými knihovnami. Plnění RF v kraji zabezpečovalo v přepočteném stavu celkem 25,26 pracovníků.

Pověřené knihovny zabezpečovaly všechny regionální činnosti. MZK v Brně vykonávala zejména poradenskou a konzultační činnost, statistiku knihovnických činností, vzdělávání knihovníků, semináře a porady. Knihovna Jiřího Mahena v Brně jako pověřená knihovna okresu Brno–město se spolu se svými 15 obsluhovanými pobočkami soustředila při výkonu regionálních funkcí především na tvorbu výměnného knihovního fondu; jeho akvizici, zpracování, distribuci a cirkulaci. Do krajského výkazu jsou zahrnuty i další regionální činnosti, které KJM v Brně vykonávala. Jde o regionální služby související s odbornou činností v obsluhovaných knihovnách, pobočkách KJM: poradenská a konzultační činnost, porady, revize a aktualizace knihovního fondu a doprava výměnných fondů.

Při jednáních se zřizovateli knihoven zdůvodňovaly pověřené knihovny stejně jako v uplynulých

letech význam evidence knihoven v databázi MK ČR. Stav evidovaných knihoven zůstal beze změny.

V rámci regionálních funkcí byly pověřenými knihovnami vykonávány následující činnosti:

- poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů,
- statistika knihovnických činností,
- vzdělávání knihovníků, semináře, porady,
- tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce,
- pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů,
- nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce,
- servis automatizovaného knihovnického systému.

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje

1	Kraj	Jihomoravský
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	Pověřené knihovny JMK
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	22,470
4	Počet obsluhovaných knihoven	686
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	600
7	počet poskytnutých konzultací	2 022
8	počet metodických návštěv	831
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
10	počet obslužených knihoven	669
11	počet zpracovaných statistických výkazů	679
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	309
14	počet všech vzdělávacích akcí	98
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	88
16	počet všech účastníků	654
17	z toho (z ř. 16): počet účastníků akcí v rámci RF	572
18	počet všech vyučovacích hodin	246
19	z toho (z ř. 18): počet vyučovacích hodin v rámci RF	198
20	Porady	
21	počet obslužených knihoven	280
22	počet akcí	33
23	počet účastníků	674
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
25	počet obslužených knihoven	135
26	počet revidovaných knihovnických jednotek	564 661
27	počet revidovaných knihoven	100
28	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
29	počet obslužených knihoven	198

30	počet nakoupených knihovních jednotek	14 347
31	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	
32	počet obslužených knihoven	273
33	počet zpracovaných knihovních jednotek	23 586
34	Výměnný fond (v knihovních jednotkách)	
35	stav výměnného fondu k 31.12. 2015	261 579
36	roční přírůstek VF	19 611
37	roční úbytek výměnného fondu	3 792
38	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	19 349
39	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků obce	3
40	z ř. 36 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	259
41	Cirkulace VF	
42	počet obslužených knihoven	622
43	počet expedovaných souborů	2 649
44	počet svazků v souborech	158 147
45	Servis automatizovaného knihovního systému	
46	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	279
47	počet akcí, zásahů	106
48	Doprava v rámci výkonu RF	
49	počet obslužených knihoven	602
50	počet ujetých km	32 004

9 Hodnocení ekonomických ukazatelů

Na základě usnesení Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 1495/14/Z15 schváleného dne 18. 12. 2014 obdržela Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2015 dotaci na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven. Dotace je poskytována formou podpory financování krajské knihovny a základních knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí podle ustanovení § 11 odst. 3 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů (knihovní zákon). Využívat regionální služby mohou knihovny evidované podle § 5 tohoto zákona, se sídlem v územním obvodu Jihomoravského kraje, jako součást zákonného plnění podle § 1 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Moravská zemská knihovna v Brně jako příjemce dotace obdržela finanční prostředky, které přispěly ke zvýšení úrovně poskytovaných knihovnických a informačních služeb v kraji.

S účinností od 1. 1. 2005 je zabezpečování regionálních funkcí knihoven v kompetenci jednotlivých krajů (zákon č. 1/2005 Sb.). Z celkové dotace určené na výkon regionálních funkcí byly pro rok 2015 rozděleny a propočteny finanční částky pro MZK v Brně a šest pověřených knihoven JMK.

Na nákup výměnného fondu vynaložily pověřené knihovny v roce 2013 celkem **3,547.232,35 Kč**. Výměnný fond umožňuje knihovnám obohatit a zpestřit nabídku stálého knihovního fondu a

významně se podílí na zkvalitňování veřejných knihovnických a informačních služeb zejména malých obecních knihoven.

Z celkových nákladů pro pověřené knihovny – 11,980.676 Kč představuje tato částka 29,6 % (v roce 2014 – 31,6 %).

Nákup výměnného fondu v rámci kraje (PK + MZK) představuje z celkové dotace na regionální funkce 26,37 % (v roce 2014 – 28,63 %).

Oproti roku 2014, kdy činil roční přírůstek VF 21 205 svazků, bylo v roce 2015 nakoupeno **19 611 svazků**, tedy o 1 594 svazků méně.

I v roce 2015 usilovaly pověřené knihovny o standardní poskytování regionálních služeb svým obsluhovaným knihovnám. Mezi preferované a žádané služby ze strany knihoven patří kromě výměnných fondů již tradičně vzdělávání. Celoživotní vzdělávání knihovníků patří mezi jednu z hlavních činností pověřených knihoven. Důraz byl kladen na spolupráci se zřizovateli a zejména osobní kontakty se osvědčily jako účinný nástroj přispívající ke zlepšování činnosti knihoven. I do budoucna zůstává jako jeden z hlavních úkolů prohlubování vztahů se zřizovateli a budování image knihoven jako informačních, vzdělávacích a komunitních center měst a obcí.

10 Závěr

Zásluhou podpory ze strany zřizovatelů pověřených knihoven zejména na začátku roku se podařilo zachovat úroveň regionálních služeb ve standardní kvalitě. Nemalou zásluhou také za pomoci pracovníků regionálních oddělení.

Dotační program JMK na podporu RF knihoven je hodnocen velice pozitivně, zejména na základě kladných hodnocení knihoven i jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé služby využívají. Pozitivní vliv na zapojování dalších knihoven do systému regionálních služeb a jejich další rozšiřování mají také osobní konzultace pracovníků regionálních oddělení pověřených knihoven se starosty jednotlivých obcí. Nová krajská koncepce regionálních funkcí usilovala o pokračující rozvoj knihoven směrem k podpoře automatizace a vzájemné kooperace, zavádění webových stránek, nové formy vzdělávání a efektivnější využívání výměnných fondů. Pozornost byla věnována zejména procentuálnímu zastoupení prostředků na nákup VF a celoživotnímu vzdělávání knihovníků.

11 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí v roce 2015

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích a podle hodnocení pověřených knihoven JMK je knihovny i jejich zřizovateli hodnocena velmi kladně. Mezi nejvíce využívané služby patřila cirkulace výměnných fondů, poradenská a konzultační činnost, doprava, porady a vzdělávání. V oblasti poradenství byla také v roce 2015 věnována pozornost dotačnímu programu VISK 3 (zpracování žádostí projektu na pořízení zejména Clavius REKS), legislativě, statistickému vykazování a webovým stránkám knihoven.

Standardy a dílčí cíle regionálních funkcí se podařilo rámcově naplnit i v roce 2015. Přednostními úkoly do budoucna zůstává rozvoj automatizace a zavádění webových stránek u knihoven, které je zatím nemají, stejně jako zvýšené úsilí o jejich aktuálnost a naplnění požadovanými údaji.

Dotace určená na rozvoj regionálních funkcí významně napomáhá dalšímu zkvalitňování poskytovaných regionálních služeb, které patří mezi podpůrné služby napomáhající kulturnímu rozkvětu obcí, rozvoji informační a čtenářské gramotnosti.

Informace o knihovních fondech jsou prostřednictvím on-line katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnám v regionu. Doplněvány a aktualizovány jsou webové stránky oddělení vzdělávání a krajské metodiky na webových stránkách Moravské zemské knihovny v Brně.

Výměnné fondy podstatně napomáhají knihovnám rozšiřovat nabídku výpůjčních služeb občanům. Významná je tato pomoc zejména v obcích, které nenakupují žádný knihovní fond. O tuto regionální službu žádá stále více knihoven, v posledním době i knihoven profesionálních.

Obsluhované knihovny využívají nabídku vzdělávacích akcí pořádaných Moravskou zemskou knihovnou v Brně, která je krajským centrem mimoškolního vzdělávání knihovníků. Vzdělávací akce pořádají pro knihovny svého regionu také pověřené knihovny. Cenná je rovněž výměna zkušeností, která napomáhá zkvalitňování práce a je zdrojem inovací zaběhnutých činností. Po vzoru Městské knihovny Kuřim využívají stále ve větší míře i ostatní pověřené knihovny možnost výjezdních porad spojených se vzděláváním (návštěvy úspěšně pracujících knihoven jiných krajů či regionů v JMK).

Významný posun ve výkonu RF byl zaznamenán ve zlepšení spolupráce s neprofesionálními knihovnami, účasti jejich knihovníků na poradách pověřených knihoven a dalším rozvoji poskytovaných knihovnických a informačních služeb. V centru pozornosti zůstává i nadále vzdělávání neprofesionálních knihovníků, zejména a hledání cest ke zlepšení jejich účasti na poradách a vzdělávacích akcích.

Regionální funkce ve svém důsledku napomáhají zkvalitňovat odbornou činnost knihoven a tím rozšiřovat jejich působnost v úloze místních informačních a komunitních center.

Výkon regionálních funkcí podpořený dotačním programem JMK je knihovnami stále obecně hodnocen jako velmi pozitivní a to na základě jak kladných hodnocení samotných knihoven, tak jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé regionální služby využívají.

„Dnes je doba velkých příležitostí pro komunity, instituce i lidi, kteří jsou ochotni prosazovat nové myšlení a pěstovat nové vztahy. Pro veřejné knihovny je to zejména doba příležitostí, jelikož mají pro komunity jedinečnou pozici coby důvěryhodná centra a úložiště vědomostí a informací.“¹³

Investice směřované na podporu rozvoje knihoven jsou investicemi do nejdůležitějšího kapitálu každé společnosti, do jejích obyvatel. Úroveň společnosti neurčuje pouze míra hrubého domácího produktu. Materiální úroveň společnosti není jedinou zárukou jejího blahobytu, ten zakládá míra vzdělanosti, umu a moudrosti. Knihovny mají potenciál být místem, které právě tento druh blahobytu uloženého v poznání nabízí nám všem. Investice směřované do knihoven garantují mnohonásobně svoji návratnost v podobě společnosti založené na vzdělanosti a poznání.

V Brně 24. 2. 2016

¹³ Dialog o veřejných knihovnách Aspen Institute, Rising to the Challenge: Re-Envisioning Public Libraries, Washington, D.C.: Aspen Institute, říjen 2014.

Název: **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2015**

Vydala: Moravská zemská knihovna v Brně

Rok vydání: 2016

Určeno: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Národní knihovna ČR
a pro vnitřní potřebu veřejných knihoven Jihomoravského kraje

Zpracováno na základě statistických výkazů výkonu a financování regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje za rok 2015.

Zpráva je dostupná na stránkách Moravské zemské knihovny v Brně v sekci Pro knihovny.